

คติธรรมคำสอนของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต

คัดจากหนังสือ ชั้นระวิมุตติมะมังคิธรรมะ

* ผู้สนใจศึกษาปฏิบัติธรรม คือผู้สนใจหาความรู้ความฉลาดเพื่อคุณงามความดีทั้งหลาย ที่โลกเขาปรารถนากันเพราะคนเราจะอยู่และไปโดยไม่มีเครื่องป้องกันตัวย่อมไม่ปลอดภัย ต่ออันตรายทั้งภายนอกภายใน เครื่องป้องกันตัวคือหลักธรรมมีสติปัญญาเป็นอาวุธสำคัญ จะเป็นเครื่องมั่นคงไม่สะทกสะท้านมีสติปัญญาแฝงอยู่กับตัวทุกอิริยาบถ

จะคิด-พูด-ทำอะไรไม่มีการยกเว้น มีสติปัญญาสอดแทรกอยู่ด้วยทั้งภายในและภายนอก มีความเข้มแข็งอดทน มีความเพียรที่จะประกอบคุณงามความดี คนอ่อนแอ ใจเฝ้าแต่คุ่นุ่นวายอยู่กับอารมณ์เครื่องผูกพันด้วยความนอนใจ และเกียจคร้าน ในกิจการที่จะยกตัวให้พ้นภัย

* การตำหนิติเตียนผู้อื่น ถึงเขาจะผิดจริงก็เป็นการก่อความจิตใจตนเองให้ขุ่นมัวไปด้วย ความเดือดร้อนวุ่นวายใจที่คิดตำหนิผู้อื่นจนอยู่ไม่เป็นสุขนั้น นักปราชญ์ถือเป็นการคิดและบาปกรรม ไม่มีดีเลย จะเป็นโทษให้ท่านได้ถึงไม่พึงปรารถนามาตราอย่างไม่ว่าคิดฝัน การกล่าวโทษผู้อื่นโดยขาดการไตร่ตรอง เป็นการสั่งสมโทษและบาปใส่ตนให้ได้รับความทุกข์ จึงควรสลัดสังเวชต่อความผิดของตน งดความเห็นที่เป็นบาปภัยแก่ตนเสีย ความทุกข์เป็นของน่าเกลียดน่ากลัว แต่สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ทำไมพอใจสร้างขึ้นเอง

* ผู้เห็นคุณค่าของตัวเอง จึงเห็นคุณค่าของผู้อื่น ว่ามีความรู้สึกละเช่นเดียวกัน ไม่เบียดเบียนทำลายกัน ผู้มีศีลสัตย์เมื่อทำลายชั้นขึ้นไปในสุคติในโลกลสวรรค์ ไม่ตกต่ำเพราะอำนาจศีลคุ้มครองรักษาและสนับสนุน จึงควรอย่างยิ่งที่จะพากันรักษาไว้ให้บริบูรณ์ ธรรมก็สั่งสอนแล้วควรจดจำให้ดี ปฏิบัติให้มั่นคง จะเป็นผู้ทรงคุณสมบัติทุกอย่างแน่นอน

* เมื่อเกิดมาอาภัพชาติ แล้วอย่าให้ใจอาภัพอีก ผู้เกิดมาชาตินี้อาภัพแล้ว อย่าให้ใจอาภัพ คิดแต่ผลิตโทษทำบาปอกุศลเผาผลาญตนให้ได้ทุกข์ เป็นบาปกรรมอีกเลย

* คนชั่ว ทำชั่วได้ง่าย และจิตใจไม่ยอมลดละแก้ไขให้ดี คนดี ทำดีได้ง่าย และจิตใจกลายเป็นคนรักธรรมตลอดไป

* เราต้องการของดี คนดี ก็จำเป็นต้องฝึก ฝึกจนดี จะพ้นการฝึกไปไม่ได้ งานอะไรก็ต้องฝึกทั้งนั้น ฝึกงาน ฝึกคน ฝึกสัตว์ ฝึกตน ฝึกใจ นอกจากตายแล้วจึงหมดการฝึก คำว่า ดี จะเป็นสมบัติของผู้ฝึกดีแล้วแน่นอน

* ศิล นั้นอยู่ที่ไหนมีตัวตนเป็นอย่างไร ใครเป็นผู้รักษาแล้วก็รู้ว่า ผู้นั้นเป็นตัวละคร ศิลก็อยู่ที่ตนนี้ เจตนาเป็นตัวละคร เจตนาคือจิตใจ คนเราถ้าจิตใจไม่มีก็ไม่เรียกว่าคน มีแต่กายจะทำอะไรได้ ร่างกายกับจิตต้องอาศัยซึ่งกันและกัน เมื่อจิตไม่เป็นศิล กายก็ประพฤติไปต่างๆ มีโทษต่างๆ ผู้มีศิลแล้วไม่มีโทษ จะเป็นปกติแบบเนียนไม่ห้วนไหว ไม่มีเรื่องหลงหา หลงขอ คนที่หา คนที่ขอต้องเป็นทุกข์ ขอเท่าไรยิ่งไม่มี ยิ่งอดอยากยากเข็ญ

กายกับจิตเราได้มาแล้ว มีอยู่แล้ว ได้มาจากบิดามารดาพร้อมบริบูรณ์ จะทำให้เป็นศิลก็รีบทำ ศิลมีอยู่ที่เราแล้ว รักษาได้ไม่มีกาล ได้ผลไม่มีกาล

ผู้มีศิลยอมเป็นผู้องอาจกล้าหาญ ผู้มีศิลยอมมีความสุข ผู้จักมั่งคั่งบริบูรณ์ไม่อด ไม่ยาก ไม่จน ก็เพราะรักษาศิลให้สมบูรณ์ จิตดวงเดียวเป็นศิล เป็นสมาธิ เป็นปัญญา

ผู้มีศิลแท้เป็นผู้หมดเวรหมดภัย

* คุณธรรม ยังมีผู้เข้าถึงให้เป็นผู้ฉลาดปราดเปรื่องเลื่องระบือ มีความฉลาด กว้างขวางในอุบายวิธี ไม่มีคับแค่งนมนม

* การปฏิบัติธรรม เป็นการทำตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ทรงตรัสสอนเรื่องกาย วาจา จิต มีได้สอนเรื่องอื่น ทรงสอนให้ปฏิบัติฝึกหัดจิตใจ ให้เอาจิตพิจารณากาย เรียกว่า กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน หัดสติให้มากในการค้นคว้า เรียกว่า ชัมมวิจยะ พิจารณาให้พอทีเดียว เมื่อพิจารณาพองจนเป็นสติสัมโพชฌงค์ จิตจึงจะเป็นสมาธิรวมลงเอง

การประกอบความพากเพียรทำจิตให้ยิ่ง เป็นการปฏิบัติตามคำสอนของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า

- ความไม่ยั่งยืน เป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่และแน่นอน
- ความยิ่งใหญ่ คือความไม่ยั่งยืน
- ชีวิตที่ยิ่งใหญ่ คือชีวิตที่อยู่ด้วยทาน ศิล เมตตา และกตัญญู
- ชีวิตที่มีความดี อาจมิใช่ความยิ่งใหญ่ แต่ชีวิตที่ยิ่งใหญ่ ต้องอาศัยคุณธรรมความดีเท่านั้น

* วาสนา นั้นเป็นไปตามอัธยาศัย

คนที่มีวาสนาในทางที่ดีมาแล้ว แต่คบคนพาล วาสนาก็อาจเป็นคนพาลได้ บางคนวาสนา

ยังอ่อน เมื่อคบบัณฑิต วาสนาก็เลื่อนขึ้นเป็นบัณฑิต

ฉะนั้น บุคคลควรพยายามคบแต่บัณฑิต เพื่อเลื่อนภูมิวาสนาของตนให้สูงขึ้น

- ผู้มีปัญหา ไม่ควรให้สิ่งที่ล่วงแล้วตามมา ไม่ควรหวังในสิ่งที่ยังมาไม่ถึง
- ผู้มีปัญหา ได้เห็นในธรรมซึ่งเป็นปัจจุบัน ควรเจริญความเห็นนั้นไว้เนืองๆ ควรรีบทำเสีย
- ผู้มีปัญหา ซึ่งมีธรรมเป็นเครื่องอยู่ มีความเพียรแยกกิเลสให้หมดไป จะไม่เกียจคร้าน
ขยันหมั่นเพียรทั้งกลางวันและกลางคืน

* จิต เป็นสมบัติสำคัญมากในตัวเราที่ควรได้รับการเหลียวแล ด้วยวิธีเก็บรักษาให้ดี ควรสนใจรับผิดชอบ
ต่อจิต อันเป็นสมบัติที่มีค่ายิ่งของตน วิธีที่ควรกับจิต โดยเฉพาะก็คือภาวนา ฝึกหัดภาวนาใน โอกาสอัน
ควร ตรวจสอบจิตว่า มีอะไรบกพร่องและเสียไป จะได้ซ่อมสุขภาพจิต

นั่งพิจารณาดูสังขารภายใน คือ ความคิดปรุงแต่งของจิตว่า คิดอะไรบ้าง มีสาระประโยชน์ไหม คิด
แสหาเรื่อง หาโทษ ขนทุกข์มาเผาตนอยู่นั้น พอรู้ผิด-ถูกของตัวบ้างไหม

พิจารณาสังขารภายนอกว่า มีความเจริญขึ้นหรือเจริญลง สังขารมีอะไรใหม่หรือมีความเก่าแก่ชราหลุดไป
พยายามเตรียมตัวเตรียมใจเสียแต่เวลาที่พอจะทำได้ ตายแล้วจะเสียการให้ท่องเที่ยวในใจอยู่เสมอว่า เรามีความ
แก่-เจ็บ-ตาย อยู่ประจำตัวทั่วหน้ากัน

* ทาน-ศีล- ภาวนา ธรรมทั้ง 3 นี้ เป็นรากแก้วของความเป็นมนุษย์ และเป็นรากเหง้าของพระศาสนา ผู้เกิด
มาเป็นมนุษย์ ต้องเป็นผู้เคยตั้งสมณธรรมเหล่านี้มาอยู่ในนิสัย ของผู้จะมาสวมร่างเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วย
มนุษย์อย่างแท้จริง

คนหิว อยู่เป็นปกติสุขไม่ได้

จึงวิ่งหาโนนหานี้

เจออะไรก็คว้าติดมือมาโดยไม่สำนึกว่าผิดหรือถูก

ครั้นแล้วสิ่งที่คว่ำมาก็เผาตัวเองให้ร้อนยิ่งกว่าไฟ

คนที่หลงจึงต้องแสวงหา

ถ้าไม่หลงก็ไม่ต้องหา

จะหาไปให้ลำบากทำไม

อะไรๆ ก็มีอยู่กับตัวเองอย่างสมบูรณ์อยู่แล้ว

จะตื่นเงา ตะครุบเงาไปทำไม

เพราะรู้แล้วว่า เงาไม่ใช่ตัวจริง

ตัวจริง คือ สัจจะทั้งสี่ที่มีอยู่ในกายในใจอย่างสมบูรณ์แล้ว

อานิสงส์ของศีล 5 เมื่อรักษาได้

1. ทำให้อายุยืน ปราศจากโรคภัยเบียดเบียน

2. ทรัพย์สมบัติที่อยู่ในความปกครอง มีความปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายมาราวิ เบียดเบียนทำลาย

3. ระหว่าง ลูก หลาน สามี ภรรยา อยู่ด้วยกันเป็นผาสุก ไม่มีผู้คอยล่วงล้ำ กล้ำกราย ต่างครองกันอยู่ด้วยความผาสุก

4. พุคะไรมีผู้เคารพเชื่อถือ คำพูดมีเสน่ห์เป็นที่จับใจไพเราะ ด้วยสัจย์ ด้วยศีล

5. เป็นผู้มิตปีญญาดีและเฉลียวฉลาด ไม่หลงหน้าหลงหลัง จับโน้นชนนี้ เหมือนคนบ้าคนบอหาสติไม่ได้ ผู้มีศีล เป็นผู้ปลุกและส่งเสริมสุขบนหัวใจคนและสัตว์ทั่วโลก ให้มีแต่ความอบอุ่นใจ ไม่เป็นที่ระแวงสงสัย ผู้ไม่มีศีลเป็นผู้ทำลายหัวใจคนและสัตว์ ให้ได้รับความทุกข์เดือดร้อนทุกหย่อมหญ้า

เราเกิดมาเป็นมนุษย์

มีความสูงศักดิ์มาก

อย่านำเรื่องของสัตว์มาประพาด

มนุษย์เราจะต่ำลงกว่าสัตว์

และจะเร็วกว่าสัตว์อีกมากมาย

อย่าพากันทำ

ให้พากันละบาป บำเพ็ญบุญ

ทำแต่คุณความดี

อย่าให้เสียชีวิตเปล่าที่มีวาสนาเกิดมาเป็นมนุษย์

กรรม จำแนกสัตว์ให้ทราบ และประณีตต่างกัน

ผู้สงสัยกรรม หรือไม่เชื่อกรรมว่ามีผล
คือ ลืมตนจนกลายเป็นผู้มีคบอดอย่างช่วยไม่ได้

แม้เขาจะเกิดและได้รับการเลี้ยงดู
จากพ่อ-แม่มาเป็นอย่างดีเหมือน โลกทั้งหลายก็ตาม
เขาก็มองไม่เห็นคุณของพ่อ-แม่
ว่าได้ให้กำเนิดและเลี้ยงดูตนมาอย่างไรบ้าง

แต่เขาจะมองเห็นเฉพาะร่างกายเขา
ที่เป็นคนหนึ่งกำลังรกโลกอยู่โดยเจ้าตัวไม่รู้เท่านั้น

คนฉลาดปกครองตนให้มีความสุขและปลอดภัย
ไม่จำเป็นต้องเที่ยวแสวงหาทรัพย์มากมาย
หรือเที่ยวกอบโกยเงินเป็นล้านๆ มาเป็นเครื่องบำรุง
จึงมีความสุข

ผู้มีสมบัติพอประมาณในทางที่ชอบ
มีความสุขมากกว่าผู้ใดมาในทางมิชอบเสียอีก
เพราะนั่นไม่ใช่สมบัติของตนอย่างแท้จริง
ทั้งๆ ที่อยู่ในกรรมสิทธิ์

แต่กฎความจริง คือกรรมสาปแช่งไม่เห็นด้วย
และให้ผลเป็นทุกข์ไม่สิ้นสุด
นักปราชญ์ ท่านจึงกลัวกันหนักหนา

แต่คน โง่อย่างพวกเรา

ผู้ชอบสุขเอาเผากิน และชอบเห็นแก่ตัว

ไม่มีวันอิ่มพอ ไม่ประสบผล คือ ความสุขค้างใจหมาย

อะไรๆ ที่เป็นสมบัติของโลก

มิใช่สมบัติอันแท้จริงของเรา

ตัวจริงไม่มีใครเหลียวแล

สมบัติในโลกเราแสวงหามา

หามาทุจริตก็เป็นไฟเผา

เผาตัวทำให้ฉิบหายได้จริงๆ

หากคนดีมีศีลธรรมในใจ

หายากยิ่งกว่าเพชรนิลจินดา

ได้คนเป็นคนดีเพียงคนเดียว

ย่อมมีคุณค่ามากกว่าเงินเป็นล้านๆ

เพราะเงินเป็นล้านๆ

ไม่สามารถทำความร่มเย็นให้แก่โลกได้อย่างถึงใจ

เหมือนได้คนดีทำประโยชน์

ธรรม เป็นเครื่องปกครองสมบัติและปกครองใจ

ถ้าขาดธรรมเพียงอย่างเดียว

ความอยากของใจจะพยายามหาทรัพย์
ได้กองเท่าภูเขา ก็ยังหาความสุขไม่เจอ

ไม่มีกรรมในใจเพียงอย่างเดียว
จะอยู่ในโลกใด กองสมบัติใด ก็เป็นเพียงโลก
เศษดินและกองสมบัติดินเท่านั้น
ไม่มีประโยชน์อะไรแก่จิตใจแม้แต่นิด

ความทุกข์ทรมาน ความอดทน
ทนทาน ต่อสิ่งกระทบกระทั่งต่างๆ
ไม่มีอะไรจะแข็งแกร่งเท่าใจ
ถ้าได้รับความช่วยเหลือที่ถูกต้อง

ใจจะกลายเป็นของประเสริฐ
ให้เจ้าของได้ชมอย่างภูมิใจต่อเรื่องทั้งหลายทันที